

INFORMAČNÉ A KOMUNIKAČNÉ TECHNOLOGIE V INKLUZÍVNOM VZDELÁVANÍ

PREHĽAD POLITIKY

Kontext politiky

V európskych politických dokumentoch [Záverý Rady o dostupnej informačnej spoločnosti](#) a [Digitálna agenda pre Európu](#) sa zdôrazňuje významná úloha informačných a komunikačných technológií (IKT) vo všetkých oblastiach života vrátane vzdelávania, zamestnanosti a kultúrneho a sociálneho prostredia. Digitálna gramotnosť sa musí považovať za kľúčovú schopnosť na dosiahnutie sociálnej inklúzie na úrovni jednotlivca a za kľúčový faktor „pokroku smerom k otvorenej, ekologickej a konkurencieschopnej znalostnej spoločnosti“ na európskej úrovni ([Rada Európskej únie](#), 2009, s. 6).

V oznámení Komisie s názvom *Otváranie systémov vzdelávania* z roku 2013 sa však tvrdí: *Vzdelávacím systémom EÚ sa nedarí držať krok s digitálnou spoločnosťou a digitálnym hospodárstvom... Digitálne technológie sú už bežnou súčasťou spôsobu, akým ľudia medzi sebou komunikujú, ako pracujú a obchodujú; nie sú však ešte plne využívané v európskych systémoch odborného vzdelávania a prípravy* ([Európska komisia](#), 2013, s. 2).

V oznámení sa takisto uvádza: *Okrem rozšírenia prístupu k vzdelávaniu a širšiemu využívaniu nových technológií môžu otvorené vzdelávacie zdroje znížiť náklady vzdelávacích inštitúcií a študentov, najmä znevýhodneným skupinám. Spravodlivejšie vzdelávanie si však vyžaduje trvalé investície do vzdelávacích infraštruktúr a ľudských zdrojov* (Európska komisia, 2013, s. 3).

Cieľ rozšíriť prístup k vzdelávaniu prostredníctvom nových technológií je v súlade s *Dohovorom Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím*, v ktorom sa uznáva: *... dôležitosť prístupnosti fyzického, sociálneho, hospodárskeho a kultúrneho prostredia, zdravotnej starostlivosti a vzdelávania, informácií a komunikácie pre plné využívanie všetkých ľudských práv a základných slobôd osobami so zdravotným postihnutím* ([Organizácia Spojených národov](#), 2006, preambula, v).

Zistenia projektu

Zo zistení projektu Informačné a komunikačné technológie v inkluzívnom vzdelávaní (ICT4I) vyplýva, že pre všetkých politických činiteľov a odborníkov je výzvou, aby

zmenili svoje myslenie a spôsob práce s cieľom odstrániť prekážky a umožniť všetkým žiakom, aby využívali možnosti vzdelávania, ktoré ponúkajú široko dostupné, prístupné a cenovo dostupné IKT.

V rámci projektu ICT4I sa identifikovalo päť **klúčových politických problémov**, ktoré je potrebné riešiť:

- **odstrániť digitálnu priepasť** s cieľom zabezpečiť, aby všetci žiaci využívali IKT ako nástroj na svoje vzdelávanie,
- zaistiť, aby sa **ICT4I považovali za medziodvetvovú problematiku** a aby sa zohľadňovali a zviditeľňovali vo všetkých relevantných politických oblastiach,
- zaistiť dostupnosť a zavedenie **komplexných a integrovaných spôsobov vzdelávania učiteľov v oblasti ICT4I** ako dôležitý predpoklad pre akúkoľvek iniciatívu v oblasti ICT4I,
- podporovať **zavádzanie zistení z výskumu v oblasti ICT4I** do praxe v triedach,
- sprístupniť kvalitatívne aj kvantitatívne **údaje s vysokou výpovednou hodnotou** na účely monitorovania a formovania politiky a praxe v oblasti ICT4I.

Na základe celkových výsledkov projektu ICT4I sa identifikovali štyri **potenciálne nástroje**, ktoré by sa mali využiť v ďalšom úsilí o riešenie problematiky digitálneho vylúčenia vo vzdelávaní:

1. **Verejné obstarávanie** hardvéru, softvéru a digitálnych učebných materiálov týkajúcich sa IKT s prístupnosťou ako kritériom (na vnútroštátnej, regionálnej a organizačnej úrovni).
2. Široko dostupný **program odbornej prípravy pre všetky zainteresované strany** v ekosystéme ICT4I vrátane rodičov, učiteľov, vedenia škôl, pracovníkov podpory pre IKT, správcov webu a odborníkov v oblasti IT a médií.
3. **Politiky a akčné plány v oblasti ICT4I na úrovni škôl**, ktoré sú v súlade s politikami na vnútroštátnej úrovni a ktoré sa účinne monitorujú, takže sú zdrojom informácií pre širšie využívanie ICT4I.
4. **Podpora vedenia škôl** z hľadiska pochopenia ICT4I, formovania pozitívneho postoja voči nim a vytvárania vízie pre ich využívanie.

V rámci projektu ICT4I sa dospelo k záveru, že účinné používanie IKT na podporu učenia sa a inkluzívneho vzdelávania je dobrým príkladom kvalitnej výučby všetkých žiakov. Zavedenie ICT4I však vyžaduje nové spôsoby výučby pomocou IKT, aby všetci žiaci dokázali prijímať a realizovať rozhodnutia týkajúce sa najvhodnejších prístupov k svojmu vzdelávaniu. Tieto nové spôsoby výučby: „všetkým jednotlivcom

umožňujú, aby sa vzdelávali, a to kdekoľvek, kedykoľvek, prostredníctvom akéhokoľvek zariadenia a s podporou kohokoľvek“ ([Európska komisia](#), 2013, s. 3).

Odporúčania

Rozvíjajúce sa technológie predstavujú jasnú výzvu, ale aj obrovské možnosti pre politických činiteľov na rozšírenie prístupu a účasti. V rámci projektu ICT4I sa identifikovali štyri hlavné odporúčania.

Politiky týkajúce sa IKT v inkluzívnom vzdelávaní by mali mať tieto charakteristiky:

1. *Všetci žiaci by mali byť v rámci svojho vzdelávania v inkluzívnych podmienkach schopní účinne využívať IKT.* To znamená, že:

- IKT sa používajú ako nástroj na podporu účasti prostredníctvom prístupov personalizovaného učenia sa pre žiakov s postihnutím a špeciálnymi vzdelávacími potrebami v inkluzívnych podmienkach,
- skúsenosti žiakov so všeobecnou a špecifickou dostupnosťou IKT v škole, doma a po prechode do iného odvetvia vzdelávania sú jednotné, bez „prázdnych miest“ alebo odlišných úrovní poskytovania.

2. *Všetci učitelia by mali byť schopní účinne využívať IKT na podporu vzdelávania v inkluzívnych podmienkach.* To znamená, že:

- subjektívne prekážky učiteľov z hľadiska využívania technológie a/alebo inkluzívneho vzdelávania sa berú na vedomie a odstraňujú sa prostredníctvom vhodného odborného rozvoja,
- učitelia dostávajú účinnú podporu pri využívaní IKT na podporu vzdelávania, ako aj pri osobitnom využívaní pomocných technológií,
- učitelia dostávajú účinnú podporu pri využívaní IKT ako nástroja na personalizované učenie sa v inkluzívnych podmienkach.

3. *Všetky školy sú schopné zaviesť a udržiavať účinnú a udržateľnú infraštruktúru ICT4I.* To znamená, že:

- školy majú prístup k účinnej a udržateľnej infraštruktúre IKT,
- školy a všetci odborníci, ktorí v nich pracujú, dokážu účinne využívať IKT s cieľom zvýšiť účasť a rozšíriť možnosti vzdelávania žiakov s postihnutím a špeciálnymi vzdelávacími potrebami,
- vedenia škôl majú možnosť presadzovať využívanie IKT na podporu vzdelávania v inkluzívnom prostredí.

4. *Infraštruktúra ICT4I na vnútroštátnej a/alebo regionálnej úrovni je schopná účinne podporovať činnosť všetkých škôl a učiteľov pracujúcich v inkluzívnom prostredí. To znamená, že:*

- všetky zainteresované strany považujú ICT4I za nástroj na zvýšenie účasti a rozšírenie možností vzdelávania všetkých žiakov vrátane žiakov s postihnutím a špeciálnymi vzdelávacími potrebami,
- na vnútroštátnej úrovni sa v oblasti ICT4I uplatňuje schválená medziodvetvová politika,
- vo všetkých druhoch vzdelávacieho, domáceho a sociálneho prostredia existuje účinná infraštruktúra ICT4I,
- v ekosystéme ICT4I prebieha nepretržitý konštruktívny dialóg a konzultácie so všetkými zainteresovanými stranami,
- podporujú sa iniciatívy v oblasti výskumu a vývoja skúmajúce prístupy zamerané na zapojenie používateľov a orientáciu na nich, ktoré vedú k novým prístupným nástrojom IKT pre všetkých žiakov vrátane žiakov s postihnutím a špeciálnymi vzdelávacími potrebami.

Ďalšie informácie sú dostupné na webovej stránke projektu ICT4I:

<http://www.european-agency.org/agency-projects/ict4i>

<http://www.european-agency.org/disclaimer>

SK